

**VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ
KOMUNIKACE**

Katedra vizuální tvorby

**BAKALÁŘSKÁ
PRÁCE**

**Historický vývoj autoportrétu a jeho
vyjadřování**

2024

Agáta Sahulová

**VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ
KOMUNIKACE**

**Katedra vizuální tvorby
Fotografie a audiovize**

Historický vývoj autoportrétu a jeho vyjadřování

**Autor: Agáta Sahulová
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Fišer**

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpala. Stvrzuji, že všechny odevzdané výtisky mé bakalářské práce se shodují s elektronickou verzí v informačním systému VŠKK a souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely studia a výzkumu.

V Praze dne.....

Podpis autora:

Poděkování

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu bakalářské práce, Mgr. Jaroslavu Fišerovi, za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá historickým vývojem autoportrétu a jeho vyjadřováním od maleb až po dnešní známý termín selfie. U vybraných autorů zkoumá jejich autoportréty, průběh fotografování, pocity v období fotografování a také styly. Nedílnou součástí této práce je vyjadřování autoportrétu. Skoro každý tvůrce fotografuje autoportrét, aby předal zprávu či ukázal svou identitu. Tato práce se zaměřuje na interpretaci autoportrétu jako prostředku osobního vyjádření umělců a zkoumá, jak se do autoportrétů promítají jejich myšlenky, pocity a identita. Dále se práce zabývá různými technikami, kompozicí a významem autoportrétu v historických souvislostech, přičemž klade důraz na vliv sociálních, kulturních a technologických změn na utváření tohoto žánru. Analytický přístup k autoportrétu pomáhá lépe pochopit jeho roli v umělecké tvorbě a význam pro porozumění osobnosti umělce v různých historických a společenských kontextech.

Klíčová slova

Autoportrét, fotografie, selfie, tvář

Abstract

This Bachelor thesis looks at the historical evolution of self-portraiture and its expression from paintings to today's familiar term selfie. For selected authors, he examines their self-portraits, the course of photography, feelings in the period of photography, as well as styles. An integral part of this work is also the expression of self-portraiture. Nearly every creator takes a self-portrait to deliver a message or show their identity. This work focuses on the interpretation of self-portraiture as a means of personal expression of artists and explores how their thoughts, feelings and identities are reflected in self-portraits. Furthermore, the work deals with various techniques, compositions and the importance of self-portraiture in historical contexts, emphasising the influence of social, cultural and technological changes on the formation of this genre. An analytical approach to self-portraiture helps to better understand its role in artistic creation and its importance for understanding an artist's personality in different historical and social contexts.

Keywords

Self portrait, photo, selfie, face

OBSAH

1. ÚVOD.....	9
2. AUTOPORTRÉT	10
3. AUTOPORTRÉT PŘED VÝVOJEM FOTOGRAFIE	11
3.1 NEJSTARŠÍ AUTOPORTRÉT	11
3.2 RENESANCE	11
3.2.1 Albrecht Dürer	11
3.3 BAROKO	12
3.3.1 Caravaggio.....	13
3.4 KLASICISMUS.....	14
3.4.1 Jacques-Louis David.....	14
3.5 ROMANTISMUS.....	15
3.5.1 Francisco Goya.....	15
4. AUTOPORTRÉT PO VYNÁLEZU FOTOGRAFIE.....	17
4.1 ZAČÁTEK FOTOGRAFIE	17
4.2 REALISMUS	17
4.2.1 Robert Cornelius.....	17
4.2.2 Hippolyte Bayard.....	18
4.3 PIKTORIALISMUS	19
4.3.1 Fred Holland Day	20
4.4 SECESE	20
4.4.1 Edward Steichen	21
4.5 DADAISMUS.....	22
4.5.1 Man Ray	22
4.5.2 Andre Kertesz	23
4.6 SURREALISMUS	24
4.6.1 Florence Henri.....	24
4.7 POP ART	25
4.7.1 Andy Warhol.....	25
4.8 MINIMALISMUS.....	27
4.8.1 Ralph Gibson.....	27
4.9 BODY ART	28
4.9.1 Arno Minkkinen.....	28
4.10 POSTMODERNISMUS	29
4.10.1 Cindy Sherman	30
4.10.2 Zdeněk Lhoták.....	31
4.11 NOVÝ REALISMUS	32
4.11.1 Nan Goldin	32
4.12 SOUČASNÉ UMĚNÍ	33
4.12.1 Antoine d'Agata	34
4.12.2 Dita Pepe.....	34
4.12.3 Barbora Bálková.....	36
4.12.4 Marie Tomanová.....	37
5. SELFIE	39
5.1 JAK A KDE TO ZAČALO?	39
5.2 ROZDÍL MEZI AUTOPORTRÉTEM A SELFIE.....	40
5.3 AMALIA ULMAN	41

5.4 SORELLE AMORE.....	42
6. PRAKTICKÁ ČÁST	44
7. ZÁVĚR	49
8. KNIŽNÍ ZDROJE	50
9. INTERNETOVÉ ZDROJE.....	50
10. SEZNAM OBRÁZKŮ	54

1. ÚVOD

K výběru tématu bakalářské práce mě vedly zkušenosti a zájmy, které mě doprovází po celou dobu studia fotografie. Téma *Historický vývoj autoportrétu a jeho vyjadřování* zpracovává bakalářská práce od malby autoportrétu ke vzniku fotografie až po dnešní známý pojem selfie. Autoportrét a selfie se navenek zdají jako jedno stejné téma, což tak podle mého názoru není, a proto v této práci představím své důvody a myšlenky vysvětlující rozdíl mezi těmito tématy.

Jelikož nejčastějším důvodem tvorby autoportrétu je ukázat svou osobnost či své pocity, práce se bude zabývat také jeho vyjadřováním.

Cílem práce je představit čtenáři průběh rozvíjení tvorby autoportrétu, ale také jednotlivé autory, kteří se jím zabývali. Každý autor měl nějaký důvod k vytvoření autoportrétu nebo chtěl skrze fotografii ukázat svou osobnost, a to je jedno z témat této práce, zaměřující se na autorovo myšlení a průběh fotografování daného autoportrétu.

Jako autory, které v následujících kapitolách představím, jsem zvolila fotografy, kteří mi jsou svou prací blízcí a někteří z nich jsou klíčovými autory autoportrétu, jež působili i při samotném vzniku fotografie.

Autoři jsou seřazeni postupně za sebou tak, jak a kdy autoportréty tvořili. Díky tomu je možnost pozorovat, jak se autoportréty v době působení tvůrců rozvíjely a stávaly se více kreativní.

V praktické části bakalářské práce si vybírám několik tvůrců z teoretické části a jedno jejich dílo, jež jsem prostudovala a zjistila si, co je vedlo k tomu fotografii pořídit, jak se cítili a co chtěli lidem skrze fotografii předat. To je hlavní námět, ze kterého budu vycházet. Vybraní autoři budou mou inspirací pro vytvoření vlastního autoportrétu a pomohou mi se vcítit do jejich těla, připomenou mi situaci, která se mi v životě stala či co jsem prožila, a to vyjádřím ve fotografii, která bude lehce inspirovaná daným autorem.

2. AUTOPORTRÉT

Autoportrét je jeden z populárních žánrů fotografie, kterému se věnuje mnoho umělců. Vzniká moment, kdy se sám autor zobrazuje a prezentuje na fotografii. Důvody tvoření autoportrétů mohou být různé, ale nejčastěji chce autor ukázat svou identitu, prezentovat se či sdělit něco ze svého života.

Autoportrét je tvůrčí počin, pro který je třeba obětovat nějaký čas. Vytvořit autoportrét je dlouhodobější práce, aby nakonec vyjadřoval to, co přesně autor chce lidem předat.

Autoportrét nám umožňuje nahlédnout do autorova soukromí, prostřednictvím něj můžeme zjistit, jak se cítí nebo jaká je jeho identita. Tento žánr je velmi citlivý, emocionální a osobitý.

Z pohledu fotografa to pro něj může být formou terapie. Potřebuje ze sebe dostat něco, co ho například tíží, a tak mu k tomu pomůže vytvoření autoportrétu, se kterým se může prezentovat a lidem odhalovat sám sebe.

Dnes existuje nepřeberné množství možností, jak autoportrét uchopit. Můžeme se držet pouze čisté fotografie, na které je autor zobrazen jako obyčejná portrétovaná osoba. Postupem času se tento žánr začal rozvíjet a také s ním začali lidé více experimentovat. Tvůrci se převlékali za někoho jiného, fotili pouze části svého těla, kdy nebyl ani vidět obličej, používali zajímavé kompozice a hráli si se světlem.

Fotograf nejčastěji používá samospoušť, je ale také možné využít dálkovou samospoušť či další techniku, kterou je použití zrcadla. Můžeme říci, že technikou se zrcadly celý tento fenomén odstartoval.

Z vlastní zkušenosti mohu říci, že ne vždy je autoportrét jednoduché nafotografovat. Největší potíže bývají s ostřením a také často s krátkou dobou samospouště. Pokud se fotografuji z větší dálky od fotoaparátu, bývá problém „doběhnout“ na dané místo a vše stihnout, ještě než se spustí závěrka. Je proto výhodou přítomnost asistenta, který může pomoci při ostření a mačkání spouště. Vše se dá zvládnout, pokud to autora baví.

3. AUTOPORTRÉT PŘED VÝVOJEM FOTOGRAFIE

3.1 Nejstarší autoportrét

Autoportréty můžeme nalézt již v pravěkém umění, kdy lidé kreslili na stěny jeskyň, jedná se tudíž o jeskynní malby. Není příliš jasné, zda můžeme tyto obrazce identifikovat jako autoportréty, jelikož v pravěku mohli lidé svá vyjádření předkládat různými způsoby. Další díla, která po sobě lidé zanechali, jsou otisky rukou na stěnách. Ruce namáčeli v hlíně, díky čemuž na stěně vznikl obraz. Tento druh umění můžeme považovat za podpis.

Nicméně nejstarší dochovaný autoportrét můžeme nalézt v Egyptě, konkrétně v Sakkáře. Vznik tohoto díla datujeme do roku 2650 před naším letopočtem. Podle toho, jaké měli lidé ve starověkém Egyptě postavení ve společnosti, byly postavy malovány v hierarchické perspektivě.¹

3.2 Renesance

S příchodem období renesance (14–17. století) se začínal autoportrét malířsky velmi rozvíjet. V renesanci získal autoportrét mnoho významů a rolí. Jedním z hlavních důvodů, proč umělci vytvářeli autoportréty, bylo zdůraznění jejich individuálního projevu a schopností. Autoportrét byl prostředkem, jak umělci představovali sebe samé veřejnosti a prezentovali se jako tvůrci svých děl. Tímto způsobem demonstrovali své technické dovednosti, estetický vkus a umělecké nadání. Dále sloužil jako důkaz o jejich zapojení do společnosti, často odhaloval jejich vzdělání a pověst. Mnozí umělci využívali autoportrét k sebereflexi, zkoumání vlastní identity a vnímání sebe sama.

Oblíbenou technikou byla v této době olejomalba na plátně, díky které se daly dobře malovat detaily obličeje.²

3.2.1 Albrecht Dürer

Jedním z prvních a nejvýznamnějších autorů z této doby byl Albrecht Dürer. Z autorovy tvorby můžeme znát autoportrét z roku 1500, při jehož zpracování mu bylo 28 let. Jedná se o jeden z velmi významných a působivých autoportrétů. Můžeme si všimnout velmi precizní práce u vlasů a vousů, čemuž napomáhá jemná textura a autorova pečlivost. V jeho výrazu vyzařuje statečnost a sebevědomí. Od poloviny 19. století byl tento formát obrazu od Albrechta Dürera často srovnáván s obrazy Krista, už jen díky jejich podobnosti. Tento obraz

---

¹ Hořtová, 2020.

² Hall, 2014, s. 31.

také vyznačuje nehynoucí krásu, kterou dokazují pozlacené nápisy na obou stranách obrazu.³ Na pravé straně je datum 1500 a logo AD a na levé straně je napsáno, že se namaloval nehynoucí barvou ve svých osmadvaceti letech⁴, a tím právě naznačuje, že obraz nikdy nevybledne. Albrecht obraz předal městské radě v Norimberku, kde byl vystaven do počátku 19. Století, a dnes ho můžeme vidět v několika muzeích.⁵ Pro tento obraz byla zvolena technika olejomalby.

Obr. 1, Albrecht Dürer, *Autoportrét v kožichu* (1500)

3.3 Baroko

Po renesanci přichází období baroka (17–18. století). V tomto směru se malířství rozvinulo do dramatickosti. Používala se technika šerosvitu, může se jednat o kontrast stínu a světla, tmavé pozadí či osvětlení expozičních míst. Už jen tyto aspekty zaujmou diváka tím, že se liší od klasického světlého obrazu. Obecně bývaly námětem často témata, jako je náboženství či mytologie. Při malbě portrétu se kladl důraz na vyjádření duševního hnutí, emocí, citů, duchovnosti a rozporuplnosti doby.⁶

---

³ Hall, 2014, s. 81-86.

⁴ „Autoportrét ve věku osmadvaceti let“, meisterdrucke.cz. [online]

⁵ „Autoportrét V 28 (1500) od Albrechta Dürera“, artchive.com. [online]

⁶ Němec, 2024.

3.3.1 Caravaggio

Do období baroka můžeme zařadit malíře Caravaggia. V malbách využíval světlo a stín, a tím docílil dramatických výjevů. Často používal výrazné světlo z boku. Kombinoval přírodní a architektonické prvky. V letech 1593–1594 namaloval obraz s názvem *Nemocný Bacchus*. Obraz je namalován technikou olejomalby a jako pomůcku použil zrcadlo.

Na obraze je zobrazen Bacchus neboli Dionýsos jako bůh extáze, plodnosti, sklizně hroznů, vína a výroby vína. Zobrazoval tak pozemské radosti, avšak Dionýsos příliš radostně nevypadá. Jeho kůže je tmavší a nažloutlá, což může odkazovat na nemoc, se kterou se v té době Caravaggio léčil.

Listová koruna břečťanu symbolizuje boha Baccha. Pro Dionýsa byl břečťan posvátnou rostlinou, protože se věřilo, že má schopnost předcházet opilosti. V hroznu vína se nachází také některé shnilé bobule, které jsou symbolem smrti, což měl pravděpodobně Caravaggio na mysli, když se před vytvořením tohoto obrazu dlouhodobě léčil. Caravaggio také drží hrozen u úst, což naznačuje jistou intimitu. Dvě broskve na stole navíc symbolizují touhu být s někým jiným.⁷

Obr. 2, Caravaggio, *Nemocný Bacchus* (1593-1594)

---

⁷ Kappe, 2020.

3.4 Klasicismus

Následuje období klasicismu (průběh 18. a začátek 19. století). Vyznačuje se harmonií, elegancí, zdrženlivostí, racionalitou a respektem k proporcím. Inspiraci čerpá ze stylu klasického starověku, tudíž ze starého Řecka a Říma. Kládl se důraz na realistické zobrazení a správnou techniku spíše než na emocionálnost. V obrazech se objevují rovné linie, vyvážené kompozice a klidné barvy. Portréty vyjadřovaly ideály krásy, sílu a důstojnost. Portrétované osoby byly často zobrazované v klidných a vážných pózách.

3.4.1 Jacques-Louis David

Velmi významný malíř té doby, který maloval členy královské rodiny a také portréty Napoleona, byl Jacques-Louis David. Jeho obrazy odpovídají specifikacím klasicismu, a to kompozicí, technikou, jemnými světly a barvami.

Namaloval dohromady tři autoportréty. Zabývat se budu jeho posledním autoportrétem, namalovaným v roce 1794. Toto dílo namaloval ve vězeňských podmínkách, jelikož byl zadržen za podporu Robespierreany. Jacques nebyl zatčen sám, byl s ním i jeho žák Pierre-Maxmillien Delafontaine, který mu při malbě autoportrétu pomohl, a to tak, že mu poskytl zrcadlo, podle kterého Jacques maloval. Při malbě si lze všimnout použití zrcadla, jelikož Jacques byl pravák, ale na obraze drží štětec v levé ruce. Totéž platí pro jeho zranění z šermu na tváři, které měl reálně na levé straně obličeje, ale na obraze je zachyceno na pravé, a navíc ho pohlcuje stín.

Díky jeho zranění na obraze David působí, jako by měl dvě tváře. Levá strana se zraněním, se stínem, obličej zamračený, a druhá strana světlejší a s jemnějším pohledem. Podle historika umění Douglase Coopera existuje tvrzení, že toto rozdělení poukazuje na dvě osobnosti Jacquesa, a to nevinného malíře a politického aktivistu.⁸

---

⁸ „*Self-Portrait (David)*“, en.wikipedia.org. [online]

Obr. 3, Jacques-Louis David, *Autoportrét* (1794)

3.5 Romantismus

Tento směr se lehce prolíná s fotografií, ale stále zde zastupuje své místo malba. Fotografie nebyla tolik výrazná oproti malbě, ve které převládala dynamika a výrazná atmosféra. Romantismus se objevil na přelomu 19. století, malířství se v této době rozvíjí a je založené na větší míře svobody a individualismu umělce. Nově se objevuje téma přírody. Oproti klasicismu portréty zachycovaly dynamiku a intenzitu emocí.⁹ Umělci často portrétovali sebe, svou rodinu či přátele. Portréty v romantickém stylu často zahrnovaly výrazné osvětlení, expresivní tahy štětce a často vytvářely dojem tajemství a melancholie. Umělci tohoto období často zkoumali různé kompoziční a náladové prvky, čímž vytvářeli portréty, které byly plné emocí a hlubokých pocitů.

3.5.1 Francisco Goya

Francisco je jedním ze známých umělců romantismu, namaloval několik svých autoportrétů a zde se budu věnovat tomu nejslavnějšímu. Bohužel není přesně uvedeno, kdy autoportrét vzniknul, ale dle odborníků to může být mezi lety 1790–1795. Na obraze je zobrazen umělec jako zranitelný a křehký, což představuje komentář k romantickým umělcům. Goya je v tomto díle vyobrazen při práci na velkém plátně, s vážným výrazem a soustředěným

---

⁹ Hublová, 2013.

pohledem směřujícím k vlastnímu odrazu v malém zrcadle. V tomto konkrétním díle se Goya rozhodl pro ponurou barevnou paletu s tlumenou modrou, což má zvýraznit jeho introspektivní náladu. Zároveň se Goya prolnul do pozadí, aby zdůraznil svůj tvůrčí proces.¹⁰

Obr. 4, Francisco Goya, *Self-portrait*, (mezi 1790–1795)

---

¹⁰ „*Self-portrait (c.1790–95) by Francisco Goya*“, [artchive.com](https://www.artchive.com/artchive/g/goya/1790-95-self-portrait). [online]

4. AUTOPORTRÉT PO VYNÁLEZU FOTOGRAFIE

4.1 Začátek fotografie

Nejstarší metodou, jak pořídit fotografii, byla dírková komora neboli oficiálním názvem Camera Obscura. Dírková komora tvoří základní princip všech fotoaparátů. První zmínky můžeme najít ve spisech Aristotela z roku 350 př.n.l. Využívala se jako pomůcka při kopírování obrazů a kresbě krajin.

Čas plynul a na svět přišla historicky první fotografie. Byla pořízena roku 1826 umělcem a vynálezcem Nicéphore Niepcem metodou heliografie. Fotografie byla pořízena v Paříži a je na ni znázorněn pohled na dvůr. Exponovala se dlouhých 8 hodin.

V této části bakalářské práce se zaměřím na umělecké směry podle vybraných autorů, kteří v nich působili.

4.2 Realismus

Tento umělecký směr je pro autoportrét důležitý. Nejen, že díky tomuto období, kdy vznikl proces daguerrotypie, je možné pořizovat fotografie, ale bylo umožněno vyzkoušet si první autoportréty. V této době nemohl fotografovat každý, jelikož daguerrotypie byla velmi drahá a nedala se kopírovat, a tak byly fotografie jedinečné. Ten, kdo měl možnost fotografovat, se snažil zachytit člověka tak, jak vypadá, předmět takový, jaký je, a svět tak, jak ho vidí on sám.

4.2.1 Robert Cornelius

Po vynálezu fotografie se objevuje historicky první autoportrét, jenž vyfotografoval Robert Cornelius v roce 1839. Mladý pracovník v otcově obchodě, poté zvědavý fotograf znalý v chemii, vytvořil mnoho daguerrotypií, ale jedna z nich se stala historicky velmi známou. S údivem si dnes můžeme prohlížet fotografii, která je skvěle ostrá, je tomu tak i přes to, že doba exponování trvala několik minut a Robert Cornelius se během ní nesměl ani hnout. Velkou pomůckou pro tento autoportrét bylo světlo od lamp, které se prodávaly v rodinném obchodě Corneliusů. Od této doby měl autoportrét stále vyšší ambice.

Obr. 5, Robert Cornelius, 1. *autoportrét* (1839)

4.2.2 Hippolyte Bayard

V té samé době působil na veřejnosti fotograf Hippolyte Bayard. Tohoto významného muže můžeme znát nejen díky jeho mnoha fotogramům, ale jednalo se o prvního člověka, který uspořádal veřejnou fotografickou výstavu na světě, a to roku 1839. Už jen díky těmto úspěchům ho lidé dobře znali. Poté ale přišla další velká událost, která se zapsala do historie.

Hippolyte Bayard vynalezl přímý pozitivní tisk a byl považován za jednoho z otců fotografie¹¹, což mu nebylo uznáno francouzskými úřady, a na protest vytvořil autoportrét, jenž nese název „*Sbohem krutý světe!*“¹² Na fotografii se Hippolyte zobrazuje jako utonulý muž.

Fotografii doplňuje textem: „*Toto tělo náleží H. Bayardovi, vynálezci procesu, který právě vidíte. Podle mých informací se tento neúnavný experimentátor tři roky věnoval svému vynálezu. Vláda, která tolik investovala do pana Daguerra, prohlásila, že nemůže nic udělat pro pana Bayarda, a ten nešťastník se nakonec utopil... Ach, ta rozmanitost lidského života! Ležel v márnici několik dní, aniž by si ho kdokoli všiml nebo pro něj projevil jakýkoli zájem. Dámy a pánové, raději ustupte stranou, abyste se nepotkali s nepříjemným zápachem, neboť-*

---

¹¹ Vaculínová, 2023.

¹² Knotková, 2021.

jak můžete vidět-tvář a ruce tohoto gentlemana začínají zahrňovat." – Hippolyte Bayard, 18. října 1840.¹³

Veřejnosti se tak dostalo prvního zmanipulovaného snímku a Hippolyte se stal ještě známějším. Osobně si myslím, že je zajímavé, pokud si porovnáme druh tohoto zmanipulovaného autoportrétu dříve a dnes. Hippolyte Bayard přišel s něčím novým, co lid uchvátilo, bylo to neobvyklé. Z jakého důvodu by někdo tvořil klam na fotografii, když právě vznikla? Dnes se s takovým klamem můžeme setkávat velmi často, a to především u selfie. Pokud se jedná o autoportrét jako takový, podle mého názoru ho autor vnímá jako umělecké hraní a zkoušení nových věcí, tak tomu mohlo být i u Bayarda.

Obr. 6, Hippolyte Bayard, *Sbohem Krutý světe!* (1840)

4.3 Piktorialismus

V období piktorialismu (cca 1885–1915) bylo hlavním principem fotografií přiblížit je co nejvíce k malovanému obrazu. Nehledělo se tolik na ostrost obrazu, po většinu času měly fotografie rozostřené okraje nebo byly rozostřené celé. Tohoto efektu fotografové dosahovali pomocí měkkého objektivu neboli měkkou kresbou. Dalšími nejběžnějšími metodami pro pořizování fotografií v období piktorialismu byly procesy kyanotypie či platinotypie a později také ušlechtilý tisk.¹⁴ Fotografie byly vždy černobílé, anebo sépiové.

¹³ Vaculínová, 2023.

¹⁴ „Piktorialismus“, multimediaexpo.cz. [online]

4.3.1 Fred Holland Day

Fred Holland Day přichází roku 1898 s novým motivem autoportrétů, a tím je koncept náboženský. Zabýval se křesťanskými otázkami i přes to, že se k žádné víře nehlásil.¹⁵ Fred se na autoportrétech představuje jako Ježíš a celá scéna má představovat ukřižování Ježíše na kopci. Měl k tomu také dostupnou pomoc, a to své sousedy, kteří byli převlečeni za římské legionáře.¹⁶ Tato série fotografií nese název „*Posledních sedm slov Krista*“.¹⁷

Fred pro fotografování používal platinotisk neboli platinotypii. Principem platinotypie je citlivost platinových solí na světlo. Platinová tisková technika, známá také jako platinotypie, je speciální postup ve fotografii, který se vyznačuje vytvářením černobílých obrazů pomocí citlivých tiskových papírů a chemických procesů. Tento postup, oblíbený ve druhé polovině 19. století a na počátku 20. století, spočívá v aplikaci emulze obsahující platinu nebo palladium na papír a jejím následném vystavení světlu za účelem získání obrazu. Po vystavení je papír vyvolán a fixován, čímž se zajišťuje trvanlivost a stálost obrazu. Výsledkem je umělecké dílo charakteristické jemnými detaily a bohatými tóny, které jsou odolné vůči stárnutí. I když je tato technika dnes méně běžná, stále zůstává ceněnou metodou mezi umělci a historiky fotografie.¹⁸

Bohužel, po zákazu obchodování s platinou během první světové války Fred Holland Day s fotografií skončil.

Obr. 7, Fred Holland Day, *Posledních sedm slov Krista* (1898)

4.4 Secese

Secesní období nastalo kolem roku 1890 a trvalo zhruba 20 let. Secesi obecně charakterizuje harmonie, krása a dokonalost. Jak v malířství, tak ve fotografii se využívaly různé

¹⁵ Horká, 2020.

¹⁶ „*Autoportrét ve fotografii*“, wikiwand.com. [online]

¹⁷ „*Portál:Fotografie/Obrázek týdne/Archiv/118*“, cs.wikipedia.org. [online]

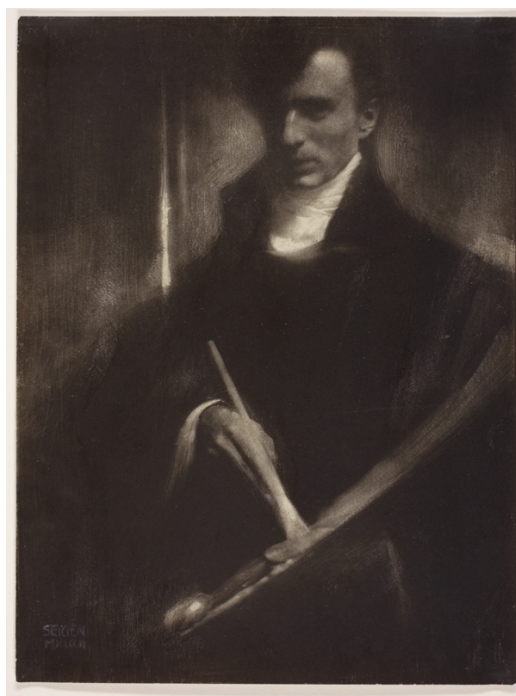
¹⁸ „*Platinotypie*“, cs.wikipedia.org. [online]

ornamenty, jako květinové vzory, symboly a tvary.¹⁹ U portrétu se kladl důraz na detailně propracované snímky a také na jejich jemnost.

V této době vznikl spolek Fotosecese, který byl složen ze 120 fotografů. Skupina se snažila ukázat fotografii jako umělecké dílo obsahující emotivní vyjádření a chtěla se odpoutat od komerčního pojetí. Jedním z představitelů této skupiny byl Edward Steichen.

4.4.1 Edward Steichen

Edward se nezabýval pouze fotografií, ale také malbou. To nám dobře znázorňuje Edwardův autoportrét s paletou a štětcem z roku 1902. Obraz zachycuje náladovou hloubku a dramatické odlesky. Viditelné tahy štětce na fotografii jsou výsledkem použití procesu bichromátu gumy, oblíbeného mezi piktorialistickými fotografy. Steichen, i když se považoval za malíře i fotografa, zvolil reprezentaci s paletou a štětcem místo zdánlivě techničtějšího fotoaparátu. Tímto způsobem reflektoval přesvědčení, že úspěšné výtvarné fotografie lze dosáhnout pouze prostřednictvím malířské ruční práce a mistrovské kompozice.²⁰

Obr. 8, Edward Steichen, *Autoportrét s paletou a štětcem* (1902)

¹⁹ „Secese“, cs.wikipedia.org. [online]

²⁰ „Self-Portrait with Brush and Palette, 1902“, archive.artic.edu. [online]

4.5 Dadaismus

Umělecký směr dadaismus působil v letech 1916–1924. Vznikl tedy během první světové války a měl představovat protest proti ní, byl do určité míry vzpourou proti světu. Umělci v tomto období reagují na nesmyslnost a kladou důraz na fantazii, hravost a různé bizarní situace či kombinace. Pro fotografie se používaly různé a běžné předměty, které byly poté spojeny. Tvořily se také fotomontáže, fotografie tak působily hravě, což platí i u portrétní fotografie.

4.5.1 Man Ray

Tento umělec patří mezi známé osobnosti z umělecké avantgardy 20. století. Ray si za život vyzkoušel mnoho technik, stylů a uměleckého vyjadřování. Proslavily ho hlavně rayogramy neboli fotogramy a dále portrétní či módní fotografie.

Co se týče autoportrétů, těch vytvořil oproti módním fotografiím pouze několik, zato ale zachycují jeho vztah k fotografování.

Man Ray si vytvořil autoportrét se svým fotoaparátem v roce 1932. Působí to, jako by se fotografoval při své práci, vypadá to velmi přirozeně. Na fotografii se snaží nastavit rukou na fotoaparátu ohniskovou vzdálenost tak, jak to obvykle dělá. Fotoaparát je nastaven na nás, na diváka, jako by nás přímo fotil, takže nevidíme kameru, která zrovna fotí jeho. Z této fotografie také můžeme vyčíst Rayův přístup k tvorbě děl v jiných médiích, a to tím, že se rukou dotýká zaostřovacího kroužku, což slouží jako připomínka lidského umění, které je potřeba k pořizování fotografií.²¹

U Man Raye mě zaujalo, kolik toho dokázal. Obdivuji ho za jeho práci, kterou se dnes můžeme kochat. Co se týče jeho autoportrétu, líbí se mi, kolik takto jednoduchá fotografie dokáže vypovědět významů.

---

²¹ „*Self-Portrait with Camera*“, getty.edu. [online]

Obr. 9, Man Ray, *Autoportrét s kamerou* (1932)

4.5.2 Andre Kertesz

Osobně si myslím, že se Andre lehce podobá Man Rayeovi díky jeho zájmu o abstrakci. Nedržel se pravidel, a rád experimentoval. Rád pracoval se zrcadlovými obrazy, odrazy a stíny, na což poukazuje na to jeho autoportrét z roku 1927. Ukazuje střídání přítomnosti a nepřítomnosti, nastiňuje, jaký přístup k fotografii Andre měl, a zároveň nám předkládá, že ne vždy je potřeba ukazovat obličej.

Hledal způsoby, jak zachytit svět kolem sebe. Stíny jsou kolem nás. Můžeme přemýšlet, co o nás stín vypoví, a jací jsme. Dodává to fotografii tajemno a záhadu.

Obr. 10, Andre Kertesz, *Autoportrét vytvořený ze stínu* (1927)

4.6 Surrealismus

Tento směr se zrodil ve 20. letech 20. století ve Francii. Jednalo se o takové zvláštní období, kdy hlavními tématy byly podvědomí, sny, představivost a nereálnost. Umělci se snažili vkládat do svých děl prolínání mezi snem a skutečností, zároveň se spojovaly různé časy a místa dohromady.²²

4.6.1 Florence Henri

Florence Henri byla žena zabývající se abstraktní malbou, poté v roce 1928 přešla k fotografii, při jejíž tvorbě s abstrakcí pokračovala. Florence využívá ve svých autoportrétech zrcadla, která různě naklápí, a vytváří tím zvláštní a prostorovou kompozici. Experimentovala také se světlem a stíny. Záměrem práce bylo, aby se divák zamyslel nad rozlišováním mezi realitou a odrazem.²³

Je obdivuhodné, že používala k fotografování zrcadla, jelikož zrovna zrcadlo bylo jedním z prvních předmětů v malbě, který sloužil jako pomůcka při autoportrétech. Florence ukázala, že využití zrcadla ve fotografii se dá použít tímto způsobem a vytvoří tak zajímavé kompozice, až to člověka donutí se nad fotografií zamyslet.

---

²² Rohlíček, 2017.

²³ „*Florence Henri*“, icp.org. [online]

Obr. 11, Florence Henri, *Autoportrét v zrcadle* (1928)

4.7 Pop art

V 50. letech 20. století v Anglii vznikl velmi populární umělecký směr, známý pod názvem pop art, jako reakce na abstraktní expresionismus. Díky tomuto směru se povýšily obyčejné a běžné každodenní předměty na umělecká díla. Jsou jimi např. láhve od Coca Coly, komiksy, polévky od Campbell atd. Jedním z nejvíce charakteristických znaků pop artu je přenesení předmětů z běžné reality na výstavy a do galerií, čímž nutí diváka k neobvyklému pohledu na běžné, všední předměty. Umělci často využívají komiksy, fotografie, filmy, plakáty a nálepky jako druh reklamy. V pop artu se nejvíce používaly techniky jako koláž, sítotisk a asambláž.²⁴

4.7.1 Andy Warhol

Andy Warhol, představitel pop artu, byl velmi známý fotografováním slavných osobností, ale také díky svým autoportrétům. Je také známý díky sítotisku, který často používal, a vytvářel tak barevné kombinace. Sítotisk ale nebyla jediná metoda, kterou Warhol používal.

---

²⁴ Rohlíček 2017.

Andyho zálibou bylo oblékání se na večírky do šatů, které sám navrhoval. Zajímali ho chlapi, kteří se oblékali jako ženy a také jimi chtěli být, a proto si to sám zkoušel. Svou zkušenost zaznamenal v 60. letech 20. století na polaroidových fotografiích. Inspirací mu bylo dílo od Man Raye a Marcela Duchampa z 20. let, jež tvořili na podobné bázi.²⁵ Warhol si tak vyzkoušel mnoho paruk různých barev a stylů, také líčení a kostýmů. Později si na to najal divadelní maskérku, protože ona zná to správné líčení pro ženy, do té doby se líčil sám. Na fotografiích Andyho tvář vypadá neutrálně a prázdně, i přesto můžeme vidět lehkou zranitelnost. Můžeme to vyložit jako jeho touhu být viděn a zároveň přání, aby se divák od obrazu odvrátil.

Pro pořízení tohoto souboru používal Polaroid, při jehož využití bývá znakem ostré světlo a zploštělý obraz, ale Andy použil jemné stíny pro zjemnění siluety. Hravému stylu také napomáhá červená barva rtěnky a růžové tváře.²⁶

Osobně si myslím, že tento soubor je dobrý příklad pro to, abychom si zaznamenávali nové zkušenosti. Vždy se k tomu můžeme vrátit, anebo si zavzpomínat. Pro toho dílo je zajímavé právě jeho nafocení polaroidem – jednoduchý princip, ale zároveň těžká příprava.

Líbí se mi lehký nádech, který polaroid dává fotografii.

Obr. 12, Andy Warhol, *Polaroidové autoportréty* (60. léta 20. století)

²⁵ „*Self-portrait in Drag*“, getty.edu. [online]

²⁶ Smith 2021, s. 120

4.8 Minimalismus

Můžeme říci, že minimalismus (od 50. let 20. století) je jedním ze směrů, který se vyznačuje svou jednoduchostí. Většinou jde především o zachycení jedné věci, která se nachází v čistém prostoru. Do minimalismu také můžeme zahrnout linie, jednoduchost a volnost. Na mě tato díla působí svěže a uvolněně.

4.8.1 Ralph Gibson

Fotograf Ralph Gibson si vyzkoušel ve fotografii mnoho žánrů a jedním z nich byl také autoportrét. Ralph fotografoval již od mládí, ale profesionálně se fotografii začal věnovat až v 60. letech 20. století, a to také trvá dodnes. Během těchto let vyfotografoval Ralph mnoho autoportrétů.

Autoportréty v tvorbě Ralpha Gibsona představují unikátní prostředek, jímž umožňuje umělci vyjádřit svou osobní identitu a hluboké emoce prostřednictvím fotografie. Tyto působivé autoportréty dokonale reflektují Gibsonův jedinečný pohled na svět i na sebe samého a přenášejí jeho silnou osobnost, nezdolnou nezávislost a zároveň intimitu, kterou sdílí s diváky. Umělec často experimentuje s různými prvky, jako je kontrast, stín a geometrické tvary, které mu pomáhají vytvářet dramatickou a dechberoucí estetiku jeho autentických autoportrétů.²⁷

Pro samotného Gibsona se autoportrét stává prostředkem sdělení světu, jedinečným způsobem, jak zachytit a zaznamenat svůj vnitřní svět a vlastní existenci. Tato forma fotografie mu umožňuje vyjádřit sebe sama a zároveň se podívat do nitra svého já a vnímat okolní realitu. Tímto způsobem se autoportréty stávají jakýmsi zrcadlem jeho vnitřních myšlenek, emocí a prožitků, jež sdílí se světem okolo sebe.

Můj pohled na Ralphy autoportréty je typický, vidím v nich zvláštnost a přisnost díky velkému kontrastu a kompozicím, které využívá.

---

²⁷ „Ralph Gibson“, artsy.net. [online]

Obr. 13, Ralph Gibson, *The Main Act* (1987)

4.9 Body art

Tento směr vznikl v 60. letech 20. století a je založený na použití lidského těla v umění. Existuje mnoho způsobů, jak s tělem pracovat. Je do nich zahrnována malba na tělo, tetování, různá gesta či využití těla jako sochy. Body art zkoumá vztahy mezi člověkem a jeho prostředím nebo se zabývá hranicemi lidských možností.²⁸

4.9.1 Arno Minkkinen

Na konci 60. let 20. století se rodí nové a zajímavé autoportréty. Arno Minkkinen se zaměřuje na své tělo a přírodu. Snaží se zakomponovat své nahé tělo do prostoru krajiny nebo architektury. Vytváří různé a zajímavé kompozice, kdy se např. jeho noha stane součástí stromu, nebo se jeho tělo promění v klidu plující rozmazanou vlnku ve vodě. U Arna jsou obvyklé fotografie, na kterých není příliš vidět obličej, a často se zaměřuje pouze na části těla.

Minkkinen říká: „*Místo toho, abych vyjadřoval vnější jevy a zmatenosti světa, chtěl jsem prozkoumat vnitřní svět našich strachů, nadějí a tužeb ve snaze dosáhnout spojení s jediným světem, který obýváme.*“²⁹

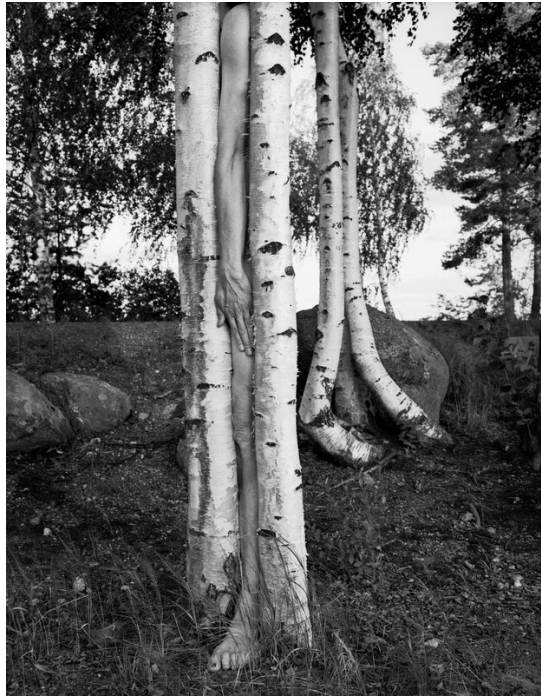
²⁸ Rohlíček, 2024.

²⁹ „*Arno Minkkinen*“, houkgallery.com. [online]

Díky těmto silným fotografiím můžeme vidět a také si uvědomit, jak jsme si s přírodou blízcí a jak do ní zapadáme. Fotografie přímo křičí svou výrazností, jak upozorňují na spojitost mezi námi a světem, ve kterém žijeme.

Některé fotografie se zdají být postprodukčně upravené, ale není tomu tak. Arno se držel cesty bez postprodukce. Proto jsou fotografie se zvláštními kompozicemi jedinečné, není do nich zasáháno digitálními technologiemi.

Moje pocity z fotografií: Působí na mě velmi silně, hodně tomu napomáhá černobílá varianta fotografie. Jsou jednoduché svou vizualitou, lehce minimalistické a zároveň složité svým významem. Jako divák v jeho fotografiích cítím, že pro něj příroda hodně znamená a že je s ní spojený.

Obr. 14, Arno Minkkinen, *Autoportrét na Ostrově Väisälän* (1998)

4.10 Postmodernismus

Postmodernismus se začal projevovat na přelomu 70. a 80. let 20. století. Přináší nové pohledy na svět, ukazuje rozmanitost a také tam nechybí náznaky ironie. Experimentuje se s různými médii, technikami a kompozicí. Umělci se zkrátka nechrání pravidel pro klasickou fotografii, ale zkouší nové věci. V portrétní fotografii umělci zachycovali bohatství a různorodost lidské identity a projevu.

4.10.1 Cindy Sherman

Od Cindy můžeme znát jak černobílé, tak barevné fotografie. Zajímá se zejména o ženskou identitu a reprezentaci. Proslavila se svou prací s názvem *Untitled Film Stills*, kterou tvořila v období let 1977–1980, a obsahuje 69 fotografií. Každá fotografie ukazuje na jinou scénu. V této práci se Cindy na černobílých fotografiích prezentuje jako ženský stereotyp inspirovaný filmy, reklamami a televizí³⁰. Různé postavy, které Sherman zobrazuje, představují stereotypy: kariéristka, oběť módy, školačka, dáma ze společnosti a další.

Využívá různé pózy a dává si záležet na kostýmech. Ze začátku fotografovala ve svém bytě, poté se ale přesunula do venkovního prostředí. Pro tuto její práci jsou charakteristické různé filmové úhly, osvětlení a hlavně napětí. Na obraze je zobrazena žena v retro oblečení z 50. let, která se zdá být pohlcena něčím, co není v záběru vidět. Tím vzniká napětí: divák se nikdy nedozví, co se děje za rohem, tam, kde se nachází tato žena. Obraz se nezaměřuje tolik na události ve scéně, ale spíše na události před a po okamžiku zachyceném na obraze.³¹

Po této práci se fotografování věnovala dál a přešla na barevnou fotografii. Začala vytvářet velkoplošné barevné autoportréty. Velkoplošné z toho důvodu, jelikož se dříve věnovala malbě, na kterou právě velkým formátem odkazovala.

Práce Cindy mi přijde zajímavá a lehce se liší od ostatních umělců, protože většina umělců se snaží ukázat svou identitu, představit se, ale Cindy ne. Neukazuje sebe, používá své tělo, které upraví kostýmem a make-upem, pouze jako prostředek pro fotografii, aby ukázala na jiné téma než na sebe.

---

³⁰ Marienová, 2022, str. 293

³¹ „*Modern Classics: Cindy Sherman – Untitled Film Stills, 1977–1980*“; artlead.net. [online]

Obr. 15, Cindy Sherman, *Autoportrét z cyklu Untitled Film Stills #21* (1978)

4.10.2 Zdeněk Lhoták

Než se náš významný český fotograf začal roku 1989 věnovat autoportrétům, roku 1985 zachytil momenty zablácených vojáků na pražské spartakiádě, tento cyklus dostal také knižní podobu. V roce 1986 získal Zdeněk za fotografie ze spartakiády cenu 2. místo ve světové soutěži World Press Photo.³²

Zdeňkovy autoportréty jsou jedinečné, stejně jako je tomu o ostatních autorů. Zaměřuje se na lidské tělo, je jím fascinován. Často fotí detaily svého těla, ale také polocelky. V několika případech je třeba se na fotografii zadívat, abychom zjistili, co přesně je na ní zobrazeno.

Cílem není tak úplně zachytit krásu těla, ale jeho podstatu, a zviditelnit ho jako nástroj, který my používáme pro žití na této zemi. Jde o celkové poznání, zkoumání a zjištění.³³

Zdeněk na začátku tvorby autoportrétů občas přidával krátké texty k fotografiím, které pomohly nastínit mini příběh, jenž se na fotografii odehrává. Takovým příkladem je fotografie doplněná textem „*Už dlouho jsem nelétal*“. ³⁴Tato fotografie představuje Zdeňkovy sny o létání.

Zdeňkovy autoportréty můžeme znát z jeho začátků černobílé, ale poté začal fotografovat i barevně. Fotografie působí vážně. V černobílé variantě výrazně vyniká kontrast, který fotografii dodává dynamiku a krutost. Člověk by si řekl, že v barevné verzi by mohla

---

³² Jto, 2021.

³³ Vacková, 2022.

³⁴ Chuchma, 2010.

fotografie vyznít jemněji, ale dle mého názoru by to bylo stejné, pouze jinak podané – velká dynamika, vážnost a lehce strach.

Obr. 16, Zdeněk Lhoták, *Autoportrét s titulkem Už dlouho jsem nelétal* (1989/1990)

4.11 Nový realismus

V tomto směru umělci projeví snahu, aby se na realitu nahlíželo jiným způsobem. Snažili se o obnovu zapomenutých věcí a dodávali jim znovu život. Většinou používali odpadky, ze kterých vytvářeli různá díla.

Fotografie se také soustředila na každodenní situace, obyčejné lidi a jejich prostředí. V portrétní fotografii se zachycovala především jedinečnost a autentičnost každého jednotlivce.

4.11.1 Nan Goldin

Nan Goldin je jednou z autorek, která si prožila těžký život, a to jí poté pomáhalo s tvorbou jejích fotografií. Nan vychází ze svých vlastních životních zkušeností, které se na ní podepsaly. Když bylo Nan 11 let, její sestra spáchala sebevraždu. O několik let později utekla z domova a přerušila veškeré kontakty s rodinou.³⁵ Následně se stala součástí LGBT komunity, kterou také fotografovala. Goldin zachycovala každodenní stránku komunity, v níž se pohybovala, a to např. prostituci, drogy, Drag Queens, homosexualitu atd. To vše zachycovala ve společných bytech, spolu se vztahy mezi těmito lidmi.

Její nejznámější práce nese název *The Ballad Of Sexual Dependency*. Tvořila ji na konci 70–80. let 20. století. Fotografie focené na diapozitiv představovaly jakýsi deník, který jí

---

³⁵ „Nan Goldin-Revolutionizing Photography Through Daring Intimacy“, magazine.artland.com. [online]

pomáhal k zapamatování událostí. Tato práce obsahuje skoro 700 snímků, které jsou doprovázené hudbou a jsou zachycené z větší části jako momentky.³⁶ Fotografie jsou upřímné, ale také provokativní. Ukazují, jak vypadá život v LGBT komunitách, její život a život jejích přátel, představují intimní a autentický pohled do nitra umělkyně a jejího okolí. Fotografie jsou vysoce osobní a dokumentují rozmanité aspekty lidské sexuality, vztahů a emocí, s důrazem na zranitelnost a temné stránky života. Cyklus *The Ballad of Sexual Dependenc* je považován za významný příspěvek v dokumentaci lidského prožívání a je důležitým artefaktem kultury a společenských změn v době svého vzniku.

Nan Goldin pokračovala ve fotografování a vytvořila nový cyklus s názvem *The Other Side*. Tato práce je založena na podobném principu jako ta předchozí, poté tvořila mnoho dalších známých prací.

Osobně mi přijde její práce jedinečná, je jednou z mnoha, které ukazují kruté a vážné snímky. Díky jejím velmi realistickým dokumentárním snímkům máme možnost nahlédnout do konkrétních situací. Myslím si, že si musela procházet těžkými momenty vzhledem k tomu, v jakém světě se rozhodla žít. Aspoň to cítím z jejích fotografií – krutost, emoce, strach.

Obr. 17, Nan Goldin, *Autoportrét z cyklu The Ballad of Sexual Dependency* (1984)

4.12 Současné umění

Posledním a zároveň aktuálním směrem je současné umění. Toto umění se stále rozvíjí a zdokonaluje se. Aktivně se dopředu posouvá technika, myšlení a způsoby, jakými lze vytvořit zajímavé dílo.

---

³⁶ „Nan Goldin *The Ballad of Sexual Dependency*“, moma.org. [online]

4.12.1 Antoine d'Agata

Autoportréty nemusí vždy být pouze krásné. V sebe prezentaci nemusíme ukazovat pouze ty světlé a hezké stránky, toho se držel fotograf, filmový režisér a člen Magnum Photos, Antoine d'Agata. Zabýval se tématy, o kterých se tolik nediskutovalo, a byly považovány za tabu. Těmito tématy jsou děsivé sny, prostituce, sex, osobní posedlosti a také závislosti. Antoine často vycházel ze svých vlastních zkušeností, které získal, než začal fotografovat.³⁷ 15 let cestoval po světě a bral drogy, neminul ho ani pobyt ve vězení. Sama bych řekla, že se jedná o dostatečné množství nasbíraného konceptu, který se dá přenést na fotografie a ukázat světu.

Fotografie mají tajemný nádech, často bývají lehce rozmazané, temnota z nich přímo číší. Jaký byl důvod pro rozmazané fotky? Není třeba, aby všechny fotografie byly přesně ostré a technicky dokonalé. Rozmazanost naznačuje pocit, který autor během jejich pořizování cítil.

Fotografie mohou vyvolat nejisté pocity a nahnat strach či úzkost. Při pohledu na ně můžeme říci, že autor toho v životě před fotografováním hodně prožil, a nebylo to jednoduché.

Obr. 18, Antoine d'Agata, *Autoportrét*

4.12.2 Dita Pepe

Při prvním setkání s někým novým či při pohledu na jejich portrét naše mysl okamžitě reaguje a formuje si prvotní dojem. Tento proces je nevyhnutelný a založený na mnoha faktorech, jako je věk, pohlaví, fyzický vzhled a okolní prostředí. Česká fotografka Dita

---

³⁷ „Antoine d'AGATA“, shashasha.co. [online]

Pepe již od roku 1999 zkoumá tuto složitou myšlenku identity a prostředí v rámci dvou fotografických cyklů známých pod názvy *Autoportréty s muži* a *Autoportréty se ženami*.³⁸ Ve své práci se Pepe snaží úplně propadnout životu a identitě jiných jednotlivců. Chce zapadnout do rodiny nejen oblečením, ale snaží se do ní vcítit.

Začátky práce Dity Pepe spočívaly v portrétování lidí, kteří jí byli osobně známí. Nicméně časem se její práce rozšířila na zahrnutí jedinců z různých sociálních skupin s rozmanitými životními příběhy a rodinnými prostředími, často do svých portrétů zapojuje i své vlastní dcery. Každý snímek je pořízen na místě, které je pro danou rodinu nebo osobu významné, ať už jde o jejich domov, místo konání koníčků, či běžný denní život.³⁹

Díky těmto portrétům zjišťuje, jaké by to bylo narodit se v jiném světě, v jiné rodině a být někým jiným v momentu fotografování.

Dita při fotografování používá vždy aparát na střední formát. Důvodem pro využívání analogu je jeho jedinečnost, protože po vytvoření fotografie není možné do ní jakýmkoliv způsobem postprodukčně zasáhnout, zachovává si tak svůj moment a zůstává tam zachycena chvíle, které chtěla Dita dosáhnout.

Na mě fotografie působí silně a jen ztuha by lidské oko mohlo poznat, že je vše tzv. nahané a Dita v reálu nepatří do fotografovaných rodin. Je jisté, že každá fotografie zabrala mnoho času a úsilí, nejen čas strávený se sblížením s rodinou, ale také výběr kostýmů a make-upu.

---

³⁸ Jobson, 2014.

³⁹ Kubištová, 2022.

Obr. 19, Dita Pepe, Z cyklu *Autoportrét s muži* (2002)

4.12.3 Barbora Bálková

V letech 2004–2010 tvořila česká fotografka Barbora Bálková autoportréty, jejichž cyklus nese název *Masky*. Fotografie vypadají vcelku obyčejně, lehce nafotografované jako tzv. pasovka, ale jejich význam je silný. Na každé fotografii je jedna a ta samá tvář s očima upřenýma do kamery, ale každá s jinou maskou, která tu tvář překrývá.⁴⁰ Samotná maska mluví za identitu člověka a jeho výraz. Používáme ji skoro každý den, pomáhá nám se přetvařovat a ukazovat se jinačí, než jací skutečně jsme. Jednotlivé masky jsou tvořené z různých materiálů, které máme většinou po ruce či jsou lehce dostupné. U Barbory to jsou předměty, které má doma nebo jí jsou blízké. Těmito předměty jsou například různé potraviny, jako chléb či vejce, dále třeba peří, formičky na cukroví, hodinky, okvětní lístky, konfety nebo rybí šupiny z jihu Čech apod. Každý tento předmět vyjadřuje identitu nebo vlastnost osoby. Pokud se podíváme na význam hodinek, znázorňují, že čas plyne, a ne pouze na hodinkách, ale také na těle, které se postupem času mění. Dále například peří – ukazuje na zranitelnost a křehkost daného člověka.⁴¹

U Barbory se mi líbí, jak je schopna si poradit se slovem maska. Každý si pod tímto pojmem může představit něco jiného, já osobně vnímám masku jako můj aktuální obličej při aktuální

⁴⁰ „Barbora Bálková – Masky“, fotografic.cz. [online]

⁴¹ „Barbora Bálková – Masky“, fotografic.cz. [online]

emoci. Dnes si každý může nasadit masku, aniž by si fyzicky něčím zakrýval obličej. Pro Barboru tak může být lehčí ukázat, jaká je, a také proces mohl být pro ni zábavnější.

Obr. 20, Barbora Bálková, *Masky*, (2004–2010)

4.12.4 Marie Tomanová

Přesouváme se k současné české fotografce a umělkyni, která žije od roku 2011 v New Yorku, aby si rozšířila obzory a otevřela se světu. Marie nejdříve malovala, poté ji to přestalo naplňovat a v New Yorku se začala věnovat fotografii. K tomu ji také hodně inspirovala fotografka Francesca Woodman, která si vedla svůj deník z fotografií, a jelikož si Marie vedla deník také, napadlo ji, proč fotografii nezkusit.

Marie je známá díky svým autoportrétům, na kterých je celá nahá, nenamalovaná a s krátkými vlasy. V úplných začátcích se Marie fotila v oblečení, jelikož v tu chvíli se vyskytovala na místech, kde bylo hodně lidí, a tak to pro ni bylo jednodušší. Po nějaké době si začala plánovat výlety do méně zalidněných míst, kde započala éra nahých autoportrétů. Pro Marii má nahost na fotografiích velký význam. Tím, že se přestěhovala do New Yorku, vzpomínala na své dětství, kdy se sestrami nahé skákaly do rybníku a pobývaly v přírodě.⁴²

---

⁴² Durčáková, 2020.

Kdyby se Marie fotila stále oblečená, měla by identitu navíc, jelikož to, co kdokoliv nosí, může ukázat jinou stránku, než jaký doopravdy je. Bez oblečení ukazuje Marie nejvíce svoji identitu a svoje tělo, nemůže se za nic schovat. Nemá žádný make-up a vlasy má velmi krátké. Je to pouze ona a její tělo. Ukazuje své bytí, které je spojené s přírodou. Do jejích nostalgických zážitků se také propisuje např. běhání po jehličí v lese nebo ležení na vyhřátých kamenech v Maine.⁴³

Autoportréty Marii pomáhaly lépe zapadnout a uvědomit si, že není doma, ale žije v cizině. Ukazovala propojení s přírodou a ráda se pak dívala na fotografie, které vytvořila. Připadalo jí to reálnější, že zde žije a patří sem.

Její autoportréty na mě působí velmi silně a také zajímavým dojmem. Fotografie jsou čisté, emotivní, jednoduché, ale zároveň z nich cítím autorčinu potřebu něco sdělit a svobodu během fotografování. Fotografie můžou na každého působit jinak, někdo v nich může spatřit sexualitu a někdo cítí emocionálnost.

Obr. 21, Marie Tomanová, *Autoportrét v lese* (2016)

---

⁴³ Durčáková, 2020.

5. SELFIE

Dnes je termín Selfie velmi populární a je spojován především se sociálními sítěmi. Co to vlastně selfie je? Můžeme říci, že se jedná novodobější autoportrét, který je velmi zjednodušený, nic moc nevyjadřuje a je focený pouze telefonem. Pro představu, fotografie vypadá tak, že se v téměř celém prostoru objevuje převážně tvář autora, krk i ramena. Může se zde objevovat také kousek ruky, která značí, že autor drží telefon před sebou a fotí se. Někdy může ruku nahradit selfie tyč, která umožňuje větší vzdálenost mezi telefonem a fotografovaným objektem. To je jeden způsob, jak může selfie vypadat, setkat se můžeme ale ještě s druhým, a to je focení před zrcadlem, kdy bývá vidět celá postava.

Dnes je selfie tak využívána, až je toho občas zneužíváno, protože je těžké poznat realitu. Lidé mají tendenci ukazovat na sociálních sítích upravené selfie z několika důvodů, a to především aby se cítili lépe a aby se pochlubili. Občas můžeme při porovnání fotografií před a po úpravě nelézt značné rozdíly, je tedy složité poznat, co je opravdu realitou.

5.1 Jak a kde to začalo?

Selfie je s námi od roku 2002, kdy si jeden mladík jménem Nathan Hope vyfotil svůj roztrhlý ret. Fotografie nebyla moc kvalitní, nebyla zaostřená a J. Kraus k ní napsal následující: „*Měl jsem asi centimetr dlouhou díru přes spodní ret. A omlouvám se za ostrost, byla to selfie.*“

⁴⁴Od té doby se stala selfie populární, začala se více zviditelňovat a šířit.

Obr. 22, Nathan Hope, *první selfie* (2002)

---

⁴⁴ „*Autoportrét vs. Selfie*“, polagraph.cz. [online]

5.2 Rozdíl mezi autoportrétem a selfie

Pokud si představíme tyto dva termíny, autoportrét a selfie, může nám to vyznít stejně nebo si můžeme říci, že se od sebe nijak zvlášť neliší. Ano, něco málo tyto dva termíny spojuje, a to že autor fotografie se ukazuje na obou dvou verzích. Tím jsou tyto dva termíny sice svázány, ale je mnohem více důvodů, proč jsou si zároveň trochu cizí. Za každým termínem stojí něco víc. Vycházím hlavně z mého názoru, z toho, co já si myslím a jak já tyto pojmy vnímám. Podle mého uvážení je hlavní rozdíl ve vyjadřování v obou pojmech. Na autoportrétu pracujeme déle, věnujeme mu více času, jelikož se do konkrétní fotografie snažíme dát něco ze sebe a ukázat vše, co zrovna cítíme, co chceme, aby z fotografie lidé vyčetli. Také se zároveň snažíme, aby fotografie vypadala trochu profesionálně a neodbytě. Nejčastějším námětem bylo poznání sebe samého neboli svého těla. Od vzniku autoportrétu v malířství se už jen rozvíjel, umělci ho začali používat pro předávání zpráv neboli ke svému vyjadřování. Pokud autor nechce mluvit, mluví za něj obraz. Autoportrét se rozvíjel, začalo se objevovat více motivů, více tvořivých autorů a více techniky s příchodem fotografie.

Řekla bych, že autoportrét se stal velmi oblíbeným mezi umělci. Stále ho používali pro své vyjadřování, hráli si s ním a je velmi populární i dnes. Sama to mohu posoudit, jelikož mě baví prezentovat sama sebe pomocí fotografie a pomocí něčeho, co jsem sama vytvořila, a ve výsledku se v tom vidím.

I přes to, že autoportrét je dnes populární, tak je tomu tak podle mě převážně mezi umělci. Vše probíhalo hladce, dokud se k nám nepřipojil nový způsob sebeprezentace, a tím je selfie.

Oproti tomu selfie je podle mě obvyklejší způsobem, jak se ukázat nebo pochlubit na internetu. Myslím si, že selfie se používá hlavně na to, aby člověk ukázal, jak zrovna v konkrétní chvíli vypadá, chce ukázat, co má na sobě za oblečení, kde se zrovna nachází, například u moře nebo na horách, a průběh samotného focení zabere několik vteřin. Selfie může také sloužit jako vzpomínková fotografie, ale nemá tak hluboký význam jako autoportrét.

Může nastat situace, kdy fotografujeme autoportrét telefonem. Nemám na mysli vteřinové selfie, ale způsob, kdy je fotoaparát pouze vyměněný za mobilní telefon. Je to pořád selfie, nebo se již jedná o autoportrét? Myslím si, že u autoportrétu nezáleží na tom, čím je focený, pokud fotografie vypráví to, co chtěl autor sdělit. Totéž platí, pokud by byla selfie focena fotoaparátem. Bude to pořád pouze „rychlówka“, která má rysy selfie, kdy se jen chceme ukázat či pochlubit.

I přes to, že se autoportrét a selfie vnitřně lehce pojí, každý z pojmů má své specifikace. Každý člověk na to zároveň může nahlížet jinak, což záleží na tom, jaké má zkušenosti s oběma pojmy.

Osobně mám zkušenosti s obojím a přesně podle popisu výše obě varianty rozlišuji v reálném životě. Autoportrét vnímám jako citlivé fotografie, je to stejné, jako když básník napíše báseň o svém životě. Pomáhá mi se vyjadřovat a pracovat sama se sebou. Pokud cítím tíhu a s něčím se v sobě peru, po nějakém čase, kdy autoportrét vznikne, to pak ze mě opadne, jelikož se „svěřím“ svému fotoaparátu.

5.3 Amalia Ulman

Amalia Ulman, argentinská umělkyně, vytvořila významný projekt nazvaný *Excellences & Perfections*, který byl poprvé prezentován na sociální síti Instagram v roce 2014. Tento projekt, provokující a diskutovaný, reflektuje moderní digitální éru a její dopady na vnímání identity a sebe prezentaci.

V sérii *Excellences & Perfections* Ulman ztvárňuje fiktivní život mladé, úspěšné ženy, která prochází různými transformacemi a zážitky, jako je plastická chirurgie, fitness režimy a luxusní cesty. Tento falešný příběh je pečlivě dokumentován skrze selfie fotografie, videa a statusy na Instagramu.

Projekt Amalie Ulman vyvolal diskusi a reflexi nad otázkou autenticity na sociálních sítích a vlivem digitálních platforem na naše vnímání sebe sama a ostatních. Ukazuje, jak moc jsou sociální média schopna formovat naši identitu a jaké nátlaky na dokonalost mohou vyvolat.

Obr. 23, Amalia Ulman, *Selfie z projektu Excellences & Perfections* (2014)

5.4 Sorelle Amore

Do osobností, které se zabývají selfie, můžeme zařadit také influencerku Sorelle Amore. Tato umělkyně nabízí lidem takzvaný kurz fotografování selfie, a pomáhá jim tak ukázat cestu, jak se dopracovat k dobrým fotografiím. Pokud někdo není spokojený s tím, jak vypadají jeho fotografie, které chce přidat na profil, a chce, aby jeho profil na sociálních sítích vypadal dobře, tak právě Sorelle danému člověku dokáže pomoci.

Obr. 24, Sorrele Amore, *Selfie*

6. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části bakalářské práce se zaměřuji na vlastní autoportréty. Z vybraných fotografií v teoretické části jsem si zvolila mně svou tvorbou čtyři nejbližší či nejzajímavější, kteří mě inspirovali k vlastnímu autoportrétu. U každého ze čtyř autorů jsem vycházela konkrétně z jeho stylu, nápadu či provedení fotografie.

Po analyzování daných fotografií je tak pro mě jednodušší se vcítit do jejich pocitů a práce, které mi poté připomněli mé pocity a zážitky, jež jsem na fotografiích ztvárnila. Zároveň jsem si chtěla vyzkoušet nový styl autoportrétů, se kterým nemám tolik zkušeností. Mohu tak říci, že díla daných autorů jsem převzala do vlastních rukou a vlastních myšlenek.

První autor, kterým jsem se nechala inspirovat, je Barbora Bálková. Vycházím z její tvorby s názvem *Masky*, kdy díky předmětům nalepeným na obličej ukazuje svou identitu.

Vytvořila jsem sérii čtyř autoportrétů, kde ukazuji mé nejčastější emoce. Těmi jsou radost, smutek, naštvanost a strach. Pojem „masky“ beru jako výrazy obličeje, anebo také přetvárování. Není podle mě potřeba, abych si obličej přímo skrývala. Stačí ukázat emoci. Ne vždy ale je ta emoce pravá, bývá také falešná. Dnes úsměv může zobrazovat radost, ale vnitřně to tak být nemusí.

Obr. 25, foto autor, *radost*

Obr. 26, foto autor, *smutek*

Obr. 27, foto autor, *naštvanost*

Obr. 28, foto autor, *strach*

Dalším autorem pro mou inspiraci je Arno Minkkinen a jeho autoportréty v přírodě. Mým cílem bylo vyzkoušet si splynout s přírodou a zároveň zapojit svůj příběh. Tento styl fotografování mě bavil nejvíce, jelikož jsem mohla trávit hodně času v přírodě. Zároveň po mé zkušenosti musím říci, že není jednoduché s přírodou tak rychle splynout, chce to čas. Fotografie jsou pořízeny na mém oblíbeném místě na zahradě, kde jsme se s rodinou často scházeli a trávili společný čas. Z toho důvodu jsem do fotografií zahrnula také svou maminku. Fotografie tak vypráví příběh o mém oblíbeném místě a rodině.

Obr. 29, foto autor

Obr. 30, foto autor

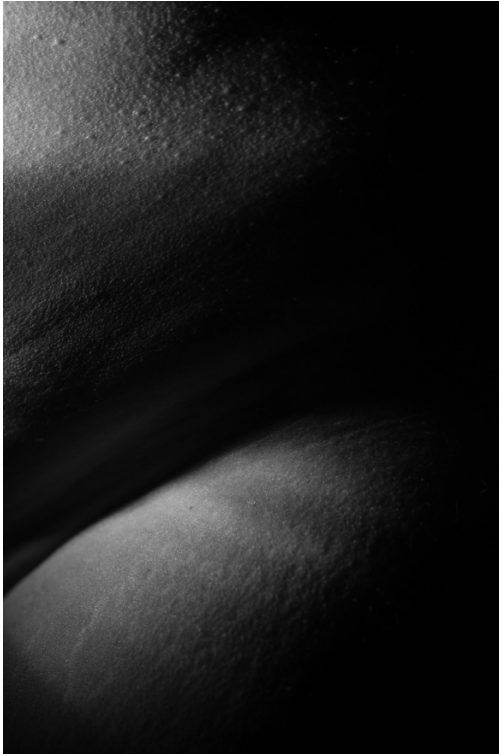

Obr. 31, foto autor

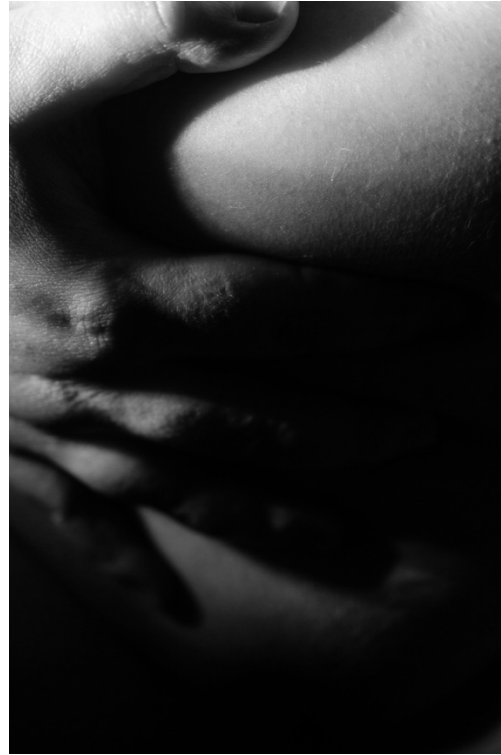
Třetím z vybraných autorů je Zdeněk Lhoták. Inspirovala jsem se fotografováním detailů svého těla a zároveň zachováním intimity. V mé práci fotografuji své břicho. Má to pro mě špatné vzpomínky, které jsem chtěla ztvárnit na fotografiích.

Na fotografiích používám ostré světlo a stíny, a to z toho důvodu, jelikož se jedná o špatnou vzpomínku a nelehké časy. Byla to krutost.

Při fotografování jsem se cítila trochu nejistě a bylo to pro mě těžké. Zároveň si myslím, že se mi povedlo se vcítit do staré vzpomínky, povznést se nad ni a pokračovat v životě dál.

Obr. 32, foto autor

Obr. 33, foto autor

Posledním z autorů je Amalia Ulman. Amalia mě inspirovala myšlenkou ukázat fotografii, která není pravá a která zaujme na sociálních sítích více než obyčejná realita. Při tvorbě této fotografie mi více docházelo, jak špatně na tom dnešní doba je. Na internetu jen stěží můžeme rozpoznat, co je realita a co není.

Obr. 34, foto autor

Obr. 35, foto autor

7. ZÁVĚR

V rámci této bakalářské práce jsem prozkoumala vývoj autoportrétu od začátků malby až po dnešní fenomén selfie. Autoportrét zůstává fascinujícím médiem osobního vyjádření umělců, které reflektuje proměny společnosti, technologií a kulturních trendů. Během mého průzkumu jsem identifikovala klíčové momenty v historii autoportrétu, stejně jako různorodé interpretace a techniky, které umělci využívali k vyjádření své osobnosti, pocitů a identity. Díky analýze autoportrétu je lehčí porozumět jak jeho technickým a formálním aspektům, tak jeho významu v uměleckém vyjadřování. Autoportrét nám umožňuje dostat se do umělcovy doby a vnímání světa.

Čas plyne a s ním také technologie. Známý termín selfie dnes používá téměř každý, hlavně pro svou prezentaci na sociálních sítích.

Dnes je těžké říci, jak bude vypadat doba za 20 let a jak budou vypadat sociální sítě. Už v této době máme problém rozeznat realitu od upravené fotografie.

Fotografování vlastních autoportrétů v praktické části mi dalo hodně zkušeností a prožitků. Zkusila jsem si něco jiného a také mi tato práce pomohla vypořádat se sama se sebou. Jsem přesvědčená o tom, že autoportrét dokáže vyprávět příběhy za naše ústa.

8. KNIŽNÍ ZDROJE

HALL, James. *The Self-portrait: A cultural history*. 1. Thames & Hudson, 2014. ISBN 9780500292112.

SMITH, Ian Haydn. *Stručný příběh fotografie*. 2021. ISBN 978-80-271-1257-9.

WARNEROVÁ MARIENOVÁ, Mary. *Stručný příběh fotografie*. 1. Grada, 2022. ISBN 978-80-271-3681-0.

9. INTERNETOVÉ ZDROJE

[*Self-Portrait with Camera*]. Online. Dostupné

z: <https://www.getty.edu/art/collection/object/104AKV>. [cit. 2024-02-26].

Antoine d'AGATA. Online. Dostupné z: <https://www.shashasha.co/en/artist/antoine-d-agata>. [cit. 2024-02-20].

Arno Minkkinen. Online. Dostupné z: <https://www.houkgallery.com/artists/45-arno-minkkinen/>. [cit. 2024-02-22].

Autoportrét (David). Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Self-Portrait_\(David\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Self-Portrait_(David)). [cit. 2024-03-03].

Autoportrét ve fotografii: od klasického autoportrétu po selfie. [online]. Praha, 2020 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: https://theses.cz/id/81fcn8/zaverecna_prace.pdf. Bakalářská práce. Vysoká škola kreativní komunikace.

Autoportrét ve fotografii. Online. Dostupné

z: <https://www.wikiwand.com/cs/Autoportr%C3%A9t>. [cit. 2024-02-27].

Autoportrét ve věku dvacet osm let. Online. 2023. Dostupné

z: <https://slavneobrazy.cz/cs/durer-albrecht-autoportret-ve-veku-dvacet-osm-let-ido-1652>. [cit. 2024-03-11].

Autoportrét vs. selfie. Online. 2017. Dostupné

z: <https://www.polagraph.cz/blog/2017/12/01/autoportret-vs-selfie/>. [cit. 2024-02-15].

Barbora Bálková Masky. Online. Dostupné z: <https://fotografic.cz/project/barbora-balkova-masky/>. [cit. 2024-04-12].

DURČÁKOVÁ, Natálie. *Intimní autoportréty z americké krajiny*. Online. 2020. Dostupné z: <https://artikl.org/vizualni/intimni-autoportrety-z-americke-krajiny>. [cit. 2024-04-12].

Florence Henri. Online. ICP. Dostupné z: <https://www.icp.org/browse/archive/constituents/florence-henri?all/all/all/all/0>. [cit. 2024-02-24].

HORKÁ, Eliška. *Tělo & Prostor*. Online, Bakalářská práce. Praha: Vysoká škola kreativní komunikace, 2020. Dostupné z: https://theses.cz/id/kuahnx/zaverecna_prace.pdf. [cit. 2024-02-27].

HUBLOVÁ, Pavlína. *Romantismus*. Online. 2013. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Kabinet/Ucebni_texty/V%C3%BDtvarn%C3%A1_v%C3%BDchova/D%C4%9Bjiny_v%C3%BDtvarn%C3%A9ho_um%C4%9Bn%C3%AD/Um%C4%9Bn%C3%AD_19._stolet%C3%AD/Mal%C3%AD%C5%99stv%C3%AD/Romantismus. [cit. 2024-03-01].

CHUCHMA, Josef. *Tělo mě fascinuje, říká fotograf Lhoták. V Praze teď představuje sérii z Nepálu*. Online. 2010. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/archiv/fotograf-zdenek-lhotak-je-fascinovan-telem-i-tim-svym.A100302_000803_kavarna_chu. [cit. 2024-02-22].

JOBSON, Christopher. *Fotografka Dita Pepe se ve svých „Autoportrétech s muži a ženami“ hladce integruje do životů druhých*. Online. 2014. Dostupné z: <https://www.thisiscolossal.com/2014/09/dita-pepe-portraits-with-men-and-woman/>. [cit. 2024-02-20].

Jto. *Zdeněk Lhoták zachytil v roce 1985 bahnitou Spartakiádu*. Online. 2021. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/zdenek-lhotak-zachytil-v-roce-1985-bahnitou-spartakiadu-jeho-fotky-vychazi-knizne.A210511_113300_In_kultura_jto. [cit. 2024-02-22].

KAPPE, Alco. *Mladý nemocný Bacchus od Caravaggia*. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.tripimprover.com/blog/young-sick-bacchus-by-caravaggio>. [cit. 2024-03-03].

KNOTKOVÁ, Simona. *Muž nafiňoval svou vlastní smrt. Vytvořil tak nejspíš první fotografický hoax na světě*. Online. 2021. Dostupné z: <https://nasregion.cz/muz-nafingoval-svou-vlastni-smrt-vytvoril-tak-nejspis-prvni-fotograficky-hoax-na-svete-219259/>. [cit. 2024-03-01].

KUBIŠTOVÁ, Edita. *Dita Pepe*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/dita-pepe-498/>. [cit. 2024-02-20].

Moderní klasika: Cindy Sherman – Untitled Film Stills, 1977-1980. Online. Dostupné z: <https://artlead.net/journal/modern-classics-cindy-sherman-untitled-film-stills/>. [cit. 2024-02-22].

Nan Goldin – Revolutionizing Photography Through Daring Intimacy. Online. Dostupné z: <https://magazine.artland.com/nan-goldin/>. [cit. 2024-02-20].

Nan Goldin The Ballad of Sexual Dependency. Online. Dostupné z: <https://www.moma.org/calendar/exhibitions/1651>. [cit. 2024-02-20].

NĚMEC, Václav. *Baroko, manyrismus*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/baroko-manyrismus/>. [cit. 2024-03-03].

Piktorialismus. Online. 2013. Dostupné z: <https://nasregion.cz/muz-nafingoal-svou-vlastni-smrt-vytvoril-tak-nejspis-prvni-fotograficky-hoax-na-svete-219259/>. [cit. 2024-02-27].

Platinotypie. Online. 2021. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Platinotypie>. [cit. 2024-02-27].

Portál:Fotografie/Obrázek týdne/Archiv/118. Online. 2011. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Port%C3%A1l:Fotografie/Obr%C3%A1zek_t%C3%BDne/Archiv/118. [cit. 2024-02-27].

Ralph Gibson. Online. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artwork/ralph-gibson-the-main-act-self-portrait>. [cit. 2024-02-24].

ROHLÍČEK, Mirek. *Body-art*. Online. Dostupné z: <https://vytvarna-vychova.cz/body-art/>. [cit. 2024-02-22].

ROHLÍČEK, Mirek. *Pop-art*. Online. Dostupné z: <https://vytvarna-vychova.cz/pop-art/>. [cit. 2024-02-24].

ROHLÍČEK, Mirek. *Surrealismus*. Online.. Dostupné z: <https://vytvarna-vychova.cz/surrealismus/>. [cit. 2024-02-24].

Secese. Online. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Secese>. [cit. 2024-02-27].

Self-portrait (c. 1790-95) by Francisco Goya. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.artchive.com/artwork/self-portrait-francisco-goya-c-1790-95/>. [cit. 2024-03-01].

Self-portrait in Drag. Online. Dostupné z: <https://www.getty.edu/art/collection/object/107W6B>. [cit. 2024-02-24].

Self-Portrait with Brush and Palette, 1902. Online. 2016. Dostupné z: https://archive.artic.edu/stieglitz/portfolio_page/self-portrait-with-brush-and-palette-1902/. [cit. 2024-02-26].

VACKOVÁ, Tereza. *Tělo mě fascinuje, říká fotograf Lhoták. V Praze teď představuje sérii z Nepálu*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.nnmagazine.cz/telo-me-fascinuje-rika-fotograf-lhotak-v-praze-ted-predstavuje-serii-z-nepalu/>. [cit. 2024-02-22].

VACULÍNOVÁ, Lenka. *1. Hippolyte Bayard: ten druhý, který vynalezl fotografii*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.fotoskoda.cz/4220-5-nejvetsich-smolaru-v-dejinach-fotografie-a-jak-se-od-nich-poucit/>. [cit. 2024-03-01].

10. SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1 – DÜRER, Albrecht. *Autoportrét v kožichu*. Online. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Albrecht_D%C3%BCrer_-_1500_self-portrait_%28High_resolution_and_detail%29.jpg. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 2 – Caravaggio. *Sick Bacchus*. Online. Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Young_Sick_Bacchus-Caravaggio_%281593%29.jpg. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 3 – DAVID, Jacques-Louis. *Autoportrét*. Online. Dostupné z: <https://arthive.com/jacqueslouisdavid/works/293377~Selfportrait>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 4 – GOYA, Francisco. *Self-portrait (c. 1790-95) by Francisco Goya*. Online. Dostupné z: <https://www.artchive.com/artwork/self-portrait-francisco-goya-c-1790-95/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 5 – CORNELIUS, Robert. *Almanac: Remembering the very first selfie*. Online. Dostupné z: <https://www.cbsnews.com/news/almanac-remembering-the-very-first-selfie/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 6 – BAYARD, Hippolyte. *Sbohem krutý světe!*. Online. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hippolyte_Bayard#/media/Soubor:Hippolyte_Bayard_-_Drownedman_1840.jpg. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 7 – DAY, Fred Holland. *Posledních sedm slov Krista*. Online. Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Fred_Holland_Day-Last_Seven_Words.jpg. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 8 – STEICHEN, Edward. *Autoportrét s paletou a štětcem*. Online. Dostupné z: <https://www.artic.edu/artworks/66677/self-portrait-with-brush-and-palette>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 9 – RAY, Man. *Autoportrét s kamerou*. Online. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/portretni-umeni-man-raye-a-edouarda-maneta/r~i:gallery:30297/r~i:photo:541767/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 10 – KERTESZ, Andre. *Autoportrét*. Online. Dostupné z: <https://ilikephotoblog.pl/2009/10/autoportret/>. [cit. 2024-04-13].

- Obr. 11 – HENRI, Florence. *Selfportrait*. Online. Dostupné z: <https://awarewomenartists.com/en/artiste/florence-henri/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 12 – WARHOL, Andy. *Selfportrait in Drag*. Online. Dostupné z: <https://br.pinterest.com/pin/570620215258681182/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 13 – GIBSON, Ralph. *Self portrait-The Main Act*. Online. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artwork/ralph-gibson-the-main-act-self-portrait>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 14 – MINKKINEN, Arno. *Väisälänsaari, Finland*. Online. Dostupné z: <https://www.arnorafaelminkkinen.com/1990-1999>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 15 – SHERMAN, Cindy. *Cindy Sherman*. Online. Dostupné z: <https://www.moma.org/artists/5392>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 16 – LHOTÁK, Zdeněk. *Autoportrét*. Online. Dostupné z: <https://lhotak.com/self-portrait-autoportret-bw>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 17 – GOLDIN, Nan. *The Ballad of Sexual Dependency*. Online. Dostupné z: <https://www.tabletmag.com/sections/arts-letters/articles/nan-goldin-ballad-of-sexual-dependency>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 18 – D'AGATA, Antoine. *Selfportrait*. Online. Dostupné z: <https://www.magnumphotos.com/photographer/antoine-dagata/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 19 – PEPE, Dita. *Self portraits with men*. Online. Dostupné z: <https://www.lensculture.com/projects/320-self-portraits-with-men>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 20 – BÁLKOVÁ, Barbora. *Masky*. Online. Dostupné z: <https://fotografic.cz/project/barbora-balkova-masky/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 21 – TOMANOVÁ, Marie. *Autoportrét*. Online. Dostupné z: <https://denikn.cz/1022634/svetova-fotografka-z-ceska-lide-mohou-prijet-za-vami-ale-mista-vam-nikdo-nepriveze-rika-marie-tomanova/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 22 – HOPE, Nathan. *První selfie*. Online. Dostupné z: <https://www.polagraph.cz/blog/2017/12/01/autoportret-vs-selfie/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 23 – ULMAN, Amalia. *Excellences & Perfections*. Online. Dostupné z: <https://elephant.art/sunday-read-excellences-perfections/>. [cit. 2024-04-13].
- Obr. 24 – AMORE, Sorrele. Online. In: Dostupné z: <https://online-courses.club/the-advanced-selfie-university-with-sorelle-amore/>. [cit. 2024-04-13].

- Obr. 25 – Foto autor, radost
- Obr. 26 – Foto autor, smutek
- Obr. 27 – Foto autor, naštvanosť
- Obr. 28 – Foto autor, strach
- Obr. 29 – Foto autor
- Obr. 30 – Foto autor
- Obr. 31 – Foto autor
- Obr. 32 – Foto autor
- Obr. 33 – Foto autor
- Obr. 34 – Foto autor
- Obr. 35 – Foto autor